

На основі проведеного моніторингу зазначеного паспорту, Ю. А. Кузьмінський та С. В. Свірко виокремили існуючі прогалини та внесли пропозиції щодо його змістовного вдосконалення. На їхній погляд, потребують уточнення:

– назва наукової спеціальності, зокрема щодо заміни поняття “бухгалтерський облік” на “облік” з метою його розширення;

– формула спеціальності стосовно чіткого визначення теоретико-методологічних, методичних, організаційних, історичних, структурних елементів наукового дослідження за напрямками обліку, аудиту та аналізу [10, с. 317–318].

IV. Висновки. Таким чином, методологію та організацію наукових досліджень в обліку слід розглядати як сукупність методів, принципів, прийомів, підходів, засад та заходів наукового пізнання щодо комплексного, цілеспрямованого, скоординованого, всестороннього вивчення бухгалтерського обліку, з урахуванням його специфіки як процесу господарського життя.

1. Паспорти до усіх спеціальностей галузі економічних наук / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inem.lviv.ua/>.

2. Український тлумачний словник / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainian_explanatory.academic.ru/84596.

3. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В. І. Романчиков. – К.: ІЗМН, 1997. – 244 с.

4. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / Філіпенко А. С. – К.: Академвидав, 2005. – 208 с.

5. Россоха В. В. Методологія та її роль в сучасних економічних дослідженнях / В. В. Россоха // Агроінком. – 2009. – № 1–4. – С. 50–55.

6. “Словник української мови” в 11 томах (1970–1980) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/orghanizacija>.

7. Український словник АBBYY Lingvo-Online / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/uk/Interpret/uk-ru>.

8. ЗУ “Про наукову і науково-технічну діяльність” від 13.12.1991 р. № 1977-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.

9. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996-ХІV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

10. Кузьмінський Ю. А. Наукові дослідження в сфері бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту: стан, проблеми і орієнтири / Ю. А. Кузьмінський, С. В. Свірко / Фінанси, облік і аудит. – 2012. – № 20. – С. 315 – 321. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie>

11. Паспорт спеціальності 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hduht.edu.ua/Nauka/pasp%2008.00.09.pdf>.

The essence of the methodology and organization of research in accounting has been defined. The features and areas of research in accounting have been determined. Proposals for improving the organization of research in the field of accounting, analysis and auditing have been considered.

Васильченко Г. В., Васильченко С. М.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ І МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

У статті досліджуються особливості місцевого економічного розвитку в умовах глобалізації сучасної економіки. Автори статті доводять припущення про те, що глобалізація сучасної економіки призводить до посилення ролі місцевих громад і локальних територій в економічному розвитку регіону та країни.

Ключові слова: глобалізація економіки, місцевий економічний розвиток, конкурентоспроможність регіону, інвестиційна привабливість регіону, території економічного росту.

I. Вступ. Глобалізація світової економіки – це об’єктивний процес, який відбувається незалежно від нашого бажання. Під глобалізаці-

єю економіки сьогодні найчастіше розуміють «різке прискорення інтернаціоналізації усіх сфер суспільного життя (економічного, соціального, політичного, духовного), більш високий ступінь відкритості національних економік, а, отже, інтенсивний взаємний обмін інформацією, людьми, капіталом, товарами, послугами, культурними і духовними цінностями». [1; с. 199] Поняття «глобалізації економіки» не є новим. Термін «глобалізація» першим в науковий обіг ввів американський вчений Т. Левітт у 1983 р. З того часу ця категорія набула значного поширення в науковій літературі, а сама ж глобалізація, як сучасна тенденція світового розвитку, стала предметом широких наукових досліджень та численних

дискусій. Так само як суспільний поділ праці призвів у свій час до виникнення різних галузей національної економіки, так і міжнародний поділ праці призвів до міжнародної спеціалізації країн, де цехами «міжнародної фабрики» вже виступають окремі країни з їхніми національними економіками. Отже, існування глобалізації як об'єктивної реальності сьогодні вже не підлягає сумніву, сучасна глобалізація «відображає формування транснаціонального, планетарного рівня міжнародної економіки з притаманними йому закономірностями». [1; с. 200]. І це надзвичайно важливо!

II. Постановка завдання. Процес глобалізації світової економіки відкриває нові закономірності, вводить нові «правила гри» і алгоритми ухвалення рішень управлінцями в галузі економічної політики як на національному так і на регіональному рівнях. І, як це не дивно, глобалізація світової економіки призводить до посилення ролі місцевих громад і локальних територій в економічному розвитку регіону та країни. Це головний висновок і таке твердження потребує свого доведення.

III. Результати. Не секрет, що запорукою економічного процвітання – є реальне інвестування, яке призводить до створення нових робочих місць, росту продуктивності праці та зростання валового продукту. Міжнародний рух капіталу, як прояв глобальної економіки, виступає сьогодні важливим фактором росту національних економік всіх країн. Особливо це стосується країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою, наприклад, України. Для транзитивних економік можливості економічного росту обмежені наявними виробничими ресурсами, а процеси нагромадження капіталу вимагають значного часу. Це ж стосується і технологій, інновацій, людського капі-

талу тощо. У випадку ж припливу потоку прямих іноземних інвестицій (ПІІ) такі проблеми зникають доволі швидко. Ще у минулому сторіччі такого фактору росту національних економік як прями іноземні інвестиції практично не існувало. До середини 90-х років ХХ сторіччя щорічні глобальні ПІІ не досягали і 0,5 трлн. дол. США на рік і через їх незначні обсяги можна було нехтувати таким чинником економічного росту як ПІІ. З початком ХХІ століття глобальні потоки ПІІ зростали дуже швидко, досягши в 2010 році 1,122 трлн. дол. США.[2]

В 2013 році глобальний потік ПІІ за оцінками ЮНКТАД склав 1,8 трильйонів доларів США та 1,9 трильйонів доларів США в 2014 році. [3]

Як бачимо в умовах глобалізації світової економіки, гроші самі шукають собі вигідного застосування і вже немає необхідності тривалий час нагромаджувати капітал чи інші фактори виробництва у себе вдома. Глобалізація і міжнародні ринки капіталу роблять це за одну мить. Фактори виробництва, в тому числі, специфічні, притаманні постіндустріальній цивілізації, легко перетинають кордони відкритих економік і працюють в тих країнах, де складаються найкращі умови їх використання. Причини міжнародної міграції капіталу добре відомі. В сучасних умовах «нової» глобальної економіки економічний ріст в окремих країнах починає залежати не стільки від внутрішнього як від глобального ринку виробничих ресурсів (технологій, капіталу і робочої сили в першу чергу). Ресурси вільно рухаються і опиняються на тих територіях, де створені умови для їх ефективного (а тому обопільно вигідного як для експортера так і для імпортера ресурсу) використання. Проблема обмеженості вироб-

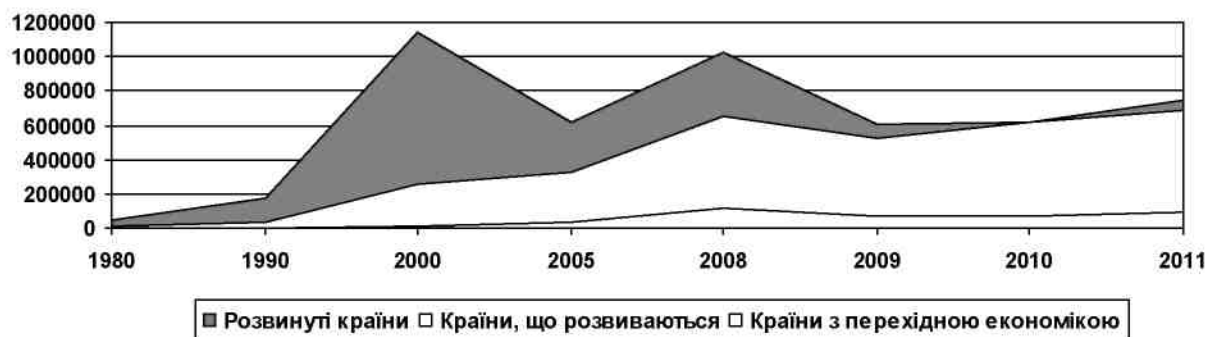

Рис. 1. Приток прямих іноземних інвестицій в країни світу (млн. дол. США).

Джерело: побудовано за даними UNCTAD Handbook of Statistics, B.12.II.D.1. – New York: United Nations Publications, 2012. – Р. 344.

ничих ресурсів, притаманна економіці минулого століття, зникає (до певної межі) внаслідок глобалізації ринків виробничих ресурсів. Країни світу отримують практично необмежений доступ до світових ресурсів праці, капіталу і технологій. Внаслідок цього об'єктивно існує довгострокова загальносвітова тенденція до вирівнювання показників економічного розвитку всіх країн світу. Але цього не трапляється і причиною тому є різна здатність країн залучати зовнішні ресурси. Привабливість регіону щодо розташування ПІІ залежить від сприятливості ділового та підприємницького клімату, який визначається факторами:

- правовими (регуляторні акти, дозвільні процедури, законодавство, безпека),
- технологічними (транспорт, дороги, виробництво, комунальна інфраструктура, зв'язок, телекомунікації, дослідження, наука),
- комерційними (мережі збуту, індивідуалізація, реагування, розташування, вартість),
- соціокультурними (ставлення, поведінка, традиції соціальні норми).

Все це в системній сукупності визначає конкурентоспроможність. Така здатність конкурувати за потоки, наприклад прямих іноземних інвестицій, втілена в рейтингах легкості ведення бізнесу, інвестиційної привабливості країн, глобальному індексу конкурентоспроможності та ін. Не зважаючи на те, що в 2015 році Україна увійшла в топ-100 рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business-2015, складеним Світовим банком та IFC, піднявшись на 16 позицій і посівши 96 місце, [4] результати щорічного звіту World Economic Forum свідчать, наша країна за останній рік у рейтингу глобальної конкурентоспроможності втратила 11 позицій, з 73 до 84, отримавши показник 4.05 бали з 7 можливих. Чистий приплив прямих іноземних інвестицій в Україну в 2013 році становив 2,860 млрд. дол., що удвічі менше від показника 2012 року в 6,013 млрд. дол. [5] Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України (акціонерний капітал нерезидентів) на 1 липня 2014 року продовжував скорочуватись і склав 50,022 млрд. дол., що на 6,767 млрд. дол., або на 11,92% менше від показника на початок 2013 року. [5] Нажаль Україна сьогодні опинилась в ролі донора ресурсів – переважно робочої сили. Отримати, в свою чергу, в достатній кількості дефіцитний для країни ресурс – капітал, наразі, не вдається.

Що лежить в основі конкурентоспроможності країн та регіонів? На думку автора теорії конкурентоспроможності Майкла Портера конкурентоспроможність, по-перше, є змінною категорією і, по-друге, продуктивність праці є основою конкурентоспроможності націй та територій. [6] Це означає, що країни і території, можуть як підвищити, так і знизити свій рівень конкурентоспроможності в часі. А підвищення продуктивності праці – є основою піраміди конкурентоспроможності як окремих регіонів, так і національних економік в цілому. Продуктивність праці збільшує конкурентоспроможність економіки, остання, в свою чергу, призводить до подальшого росту продуктивності праці внаслідок залучення нових прямих іноземних інвестицій. Коло замикається: глобальний потік інвестицій спрямовується до країн з вищою конкурентоспроможністю економіки, а вища конкурентоспроможність призводить до вищої продуктивності праці і подальшого росту інвестиційної привабливості регіону чи країни.

Як наслідок території економічного росту, так само як і території економічного занепаду локалізуються. Відсталість депресивних територій в сучасних умовах розширено відтворюється, розрив в показниках Валового регіонального продукту на душу населення, зайнятості, середньої зарплати та добробуту населення у порівнянні з конкурентоспроможними територіями зростає.

Але, з іншого боку, країни, які не забезпечили умови ефективного використання ресурсів з такою ж швидкістю позбуваються їх, застряючи внутрішні проблеми бідності. Більше того, внаслідок міжнародної міграції факторів виробництва (в першу чергу капіталу) в країнах також можуть виникати диспропорції в розміщенні продуктивних сил. Причиною тому є різна інвестиційна привабливість регіонів і, як наслідок, різний приплив іноземного капіталу в різних частинах однієї країни. І в цьому полягає ще одна важлива особливість розвитку національних економік в умовах глобалізації. Через зростання мобільності ресурсів, спрощення і прискорення транскордонного руху факторів виробництва суб'єктами міжнародних економічних відносин все більше стають не держави, а окремі підприємства та території. Глобалізація і локалізація діють одночасно і синхронно. В глобальній економіці конкуренція країн проявляється через конкуренцію національних регіонів. Процеси

глобалізації світової економіки супроводжуються процесами локалізації розвитку національних економік. Окремі регіональні ринки конкурують за потоки міжнародного капіталу і, в результаті, перетворюються на своєрідні «острови росту», конкурентоспроможні території зростання, стають потужними осередками економічного прогресу. [7]

Економічний ріст стає локальним. Саме це тепер змушує регіони, а не країни конкурувати за отримання економічних переваг у розвитку. Саме регіони і окремі місцеві громади повинні змагатися за надходження прямих іноземних інвестицій, а отже і нових технологій і інновацій. Ріст національної економіки складається з росту місцевих, регіональних економік країни.

Отже глобалізація послужила рушійною силою потоку прямих іноземних інвестицій (ПІІ), які почали локалізуватись у економічно вигідних місцевостях. Глобалізація і локалізація економічного росту (спаду) – є нероздільними процесами, двома боками однієї медалі. Одночасна дія глобалізації та локалізації є формулою «нової» економіки. Транснаціональні корпорації розташовують свої виробництва у місцевостях, де існує найбільш конкурентне (продуктивне) середовище, тобто інвестиції локалізуються. Країни та регіони конкурують у залученні цих ресурсів, які мають високу продуктивність та забезпечують високі результати. Глобалізація світової економіки йде поруч з процесами локалізації економічного розвитку.

Особливо актуально постає дана проблема в період світової кризи, і успіх в її подоланні сьогодні залежить, перш за все, від стану та розвитку локальних громад, від їх готовності залучати іноземні інвестиції.

В країнах з розвинутою ринковою економікою це було добре усвідомлено ще у другій половині ХХ століття. Сьогодні теорія і практика розробки стратегій місцевого економічного розвитку знаходиться вже на третьому етапі свого розвитку. Основна увага зосереджується на інвестиціях в так звану «м'яку» інфраструктуру, створенні публічно-приватних партнерств, формуванні бізнес мереж, кредитній підтримці інвестицій приватного сектора для створення суспільного продукту, цілеспрямованому залученню інвестицій для посилення конкурентних переваг місцевих громад (Табл.1). Для цього громади розробляють економічні стратегії, створюють конкурентний діловий інвестиційний клімат, заохочують місцеві підприємства до утворення кластерів, бізнес мереж.

IV. Висновки. З наведеного в таблиці 1 порівняння факторів (контексту) місцевого економічного розвитку видно, що основними чинниками місцевого економічного розвитку в умовах «нової» світової економіки стають фактори постіндустріального суспільства. Фактори виробництва глобального ресурсного ринку спрямовуються не в абстрактну економіку тієї чи іншої країни, а в конкретні терито-

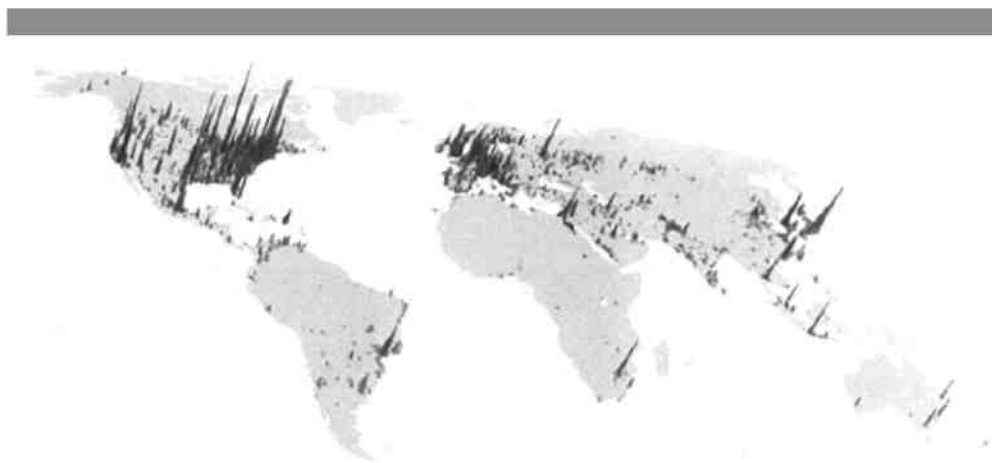

Рис. 2. Географія розміщення глобального ВВП¹

Джерело: McKinsey & Company

¹ На 100 найбільших міст світу (агломерацій) припадає 30% глобального ВВП. Території, де економічне зростання відбувається швидкими темпами представлені не окремими містами, а складаються з комбінацій міст, селищ, районів, розташованих у географічній близькості (субрегіони, агломерації).

Порівняння контексту стратегій місцевого економічного розвитку

«стара» економіка	глобальна «нова» економіка
Ключовим фактором є низька ціна місця ведення бізнесу (робоча сила, ресурси)	Ключовим фактором є наявність «знань», інновацій та інтелекту
Ключовим фактором є залучення в територію будь-якого бізнесу	Ключовим фактором є залучення високотехнологічних підприємств та кваліфікованих людей
В якості конкурентних переваг використовується природний та фізичний ресурс	Для формування конкурентних переваг створюється та розвивається «вихований» ресурс
Розвитком керувала влада	Розвиток керується стратегічним партнерством між бізнесом, владою та громадським сектором

рії конкретних місцевих громад. Важливим завданням місцевих громад сьогодні – є створення стратегій місцевого економічного розвитку. Нажаль традиції місцевого самоврядування в Україні за звичкою тяжіють до чинників «старої» економіки, що унеможливує «стикування» наших можливостей та бажань іноземних інвесторів.

1. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. В. М. Тарасевича. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 224 с.

2. Inward and outward foreign direct investment flows, annual, 1970-2011. - [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://unctadstat.unctad.org/>.

3. Звіт UNCTAD. – [Електронний ресурс]. – Доступний з [http://nivneinvest.org/images/file/Звіт%20\(UNCTAD\)](http://nivneinvest.org/images/file/Звіт%20(UNCTAD))

4. Doing Business-2015 – [Електронний ресурс]. – До-

ступний з http://zn.ua/ECONOMICS/ukraina-protisnulas-v-pervuyu-sotnyu-doing-business-2015-157370_.html

5. Звіт World Economic Forum – [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://economics.unian.ua/finance/951395-v-ukrajini-cherez-devalvatsiyu-grivni-znizivsya-obsyag-priyamih-inozemnih-investitsiy.html>

6. Портер Майкл. Международная конкуренция. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.

7. Васильченко Г. В. Місцевий економічний розвиток та прями іноземні інвестиції. // Галицький економічний вісник. – № 1 (22). – 2009. – С. 40–47.

The article considers the features of local economic development under conditions of globalized modern economy. The authors of the article prove the assumption that globalization of modern economy leads to strengthening of the role of local communities and local areas in economic development of the region and the country.

Гречаник Н. Ю.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНІВ З ПОЗИЦІЙ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті висвітлено і доведено, що процеси глобалізації, які активізувалися на рубежі століть, вимагають формування відповідного рівня конкурентоспроможності економіки. У зв'язку з цим останнім часом помітно посилюється увага не тільки до міждержавного аспекту конкуренції, але й до конкуренції регіонів всередині країни. Регіональна тематика стає все більш насиченою і актуальною саме в Україні, де становище країни у світовій економіці все більшою мірою визначається регіонами.

Конкурентоспроможність національної економіки значною мірою обумовлюється неоднорідністю економічного простору і взаємодією регіональних економік, при цьому пробле-

ма економічної конкурентоспроможності має суттєві особливості стосовно різних регіонів країни.

Ключові слова: сталий розвиток, регіон, конкурентоспроможність регіону, конкуренція.

Вступ. Регіон як самостійна територіально організована економічна система поступово стає не тільки окремим економічним агентом національної економіки, але також вступає в світові конкурентні процеси. Роль територіально організованих економічних систем в цьому випадку залежить не тільки від макроекономічних умов або можливостей самих регіонів, але також від конкурентних переваг, механізмів конкурентної взаємодії регіонів